

Hur Wodehouse's popularitet växte fram i Sverige.

I Bengts och mitt forskningsprojekt "Wodehouse i svensk press" har jag hittills mest letat och rotat efter fynd i tidningar och tidskrifter på diverse tänkbara ställen och efter olika vägar, men har ägnat mindre tid åt att analysera fynden och att dra slutsatser av dem. Bengt har varit inne på denna fråga i sin artikel "P. G. Wodehouse Conquers Sweden" som kan läsas dels under ARTIKLAR på denna hemsida, dels via "SUMMARY IN ENGLISH" på hemsidan www.wodehousebibliografier.nu. Jag skulle vilja borra ännu djupare i detta för att få en klarare bild: **Hur gick det till när Wodehouse slog igenom i Sverige?** Vilka orsaker bidrog? Naturligtvis var Plums underbara texter grunden, men stor betydelse har ju också: **Hur nådde hans texter läsekretsen?** Och: **Vilken läsekrets?**

Ett första försök att analysera denna fråga gjorde jag i artikeln "På spaning efter okända plommon" som publicerades i Jeeves 2012 och som i uppdaterad och bearbetad version finns tillgänglig på sidan ARTIKLAR.

Denna fråga är intressant och analysen av **icke-bokliga publiceringars betydelse för hans popularitet i Sverige** känns inte alls färdig. Böckerna har varit de bevarade naturliga spåren att gå efter när man skriver denna historia. MEN, ju mer vi hittat av publiceringar i tidningar och tidskrifter, desto mer tveksamt finner jag det att ensidigt betona böckerna och kvaliteten på deras översättningar som **förklaring** till framför allt hans **tidigare genomslag**. Böckernas ökande upplagor utgör klara ovedersägliga *bevis* för att hans ökande popularitet, **men i hur hög grad beror denna på böckerna?** Var det böckerna som **gjorde** honom känd och populär? Det är inte samma sak som att böckernas framgång visar att han var populär.

Ett par saker skulle jag speciellt vilja försöka fördjupa mig mer i:

* I den vanliga bilden i texter som har en beskrivning av hur han slog igenom i Sverige betonas böckerna och då också betydelsen av insatserna av Georg Svensson, Vilgot Hammarling och Birgitta Hammar. Jag invänder inte alls mot att deras betydelse var stor. **Men detta kan definitivt inte förklara det som hände före mitten av 30 – talet!** Det var då Hammarlings första översättningar kom och Svensson på Bonniers "tog över". I Sverige utkom ju **6 av de 7 första översatta böckerna i världen** och detta var före deras tid! Flera av dessa kom också i delupplaga på svenska i Finland. "**Billie och hennes friare**" hann t.ex. utkomma i ett par upplagor innan 1934 då Bonniers kom in i bilden på allvar. Tyvärr verkar det dock omöjligt att få fram uppgifter om storleken på dessa bokupplagor.

* Var det inte redan "bäddat" för framgång då Bonniers/Hammarling kom med fullträffen *Psmith ordnar saken*? Denna bok utkom med inte mindre än **5 upplagor inom två år**. En möjlig tolkning av detta är att man på Bonniers inte insåg hur populär och välkänd *han redan var* och upprepade gånger tryckte för små upplagor. Kvaliteten i denna bok hjälpte förstås sedan också till att försäljningen växte. Följetongerna i ST och GHT redan på 20-talet måste ha gjort honom känd i vida kretsar redan långt före Hammarlings och Svenssons tid. **Mera analys av hur hans popularitet var och hur den växte fram före mitten av 30-talet behövs.**

* Hur stor spridning fick han egentligen via pressen? Det handlar dels om spridning till **olika typer av läsekretsar**, dels om tidningarnas/tidskrifternas **upplagestorlekar**. I artikeln "På spaning efter okända plommon" tar jag upp lite om läsekretsarna. Jag har fått fram en del siffror om upplagestorlekar och dessa visar att han redan tidigt spreds i tidskrifter med c:a 200 000 ex. Det jag saknar är främst upplagesiffror om den aktuella dagspressen samt för Bonniers Novellmagasin.

Bilden av hur hans tidiga popularitet växte fram behöver utvecklas **mycket mer**. Publiceringarna i pressen har ju aldrig blivit dokumenterade tidigare och därmed blivit ignorerade. Bland det jag läst som

tidigare (innan Bengts och mina artiklar) skrivits om Wodehouse och hans framgångar i Sverige kan jag inte påminna mig ett enda ord någonstans om betydelsen av den omfattande publiceringen i pressen. Det har varit helt tyst om detta! Detta kan också vara värt att titta lite närmare på! Det kan finnas flera förklaringar till detta. Många som skrivit om Wodehouse har troligen helt enkelt inte känt till den omfattande publiceringen i pressen. Den har varit bortglömd. När det gäller tidiga skribenter, så kan det mycket väl vara så att den varit mer förträngd än bortglömd, att man *valt* att ignorera denna publicering då den betraktats som "oseriös". Det är BÖCKERNA som gör en författare! Som skribent kunde man bli föraktad och misstänkliggjord om man "fraterniserade" med veckopressen. Jag skulle vilja gå igenom vad som skrivits i detta ämne tidigare i ljuset av avd vi nu vet om den omfattande publiceringen i pressen.

Jag har t.ex. lite svårt att förstå att Georg Svensson inte nämner detta någonstans i sina artiklar om Wodehouse när han berör hans popularitet i Sverige. Han MÅSTE rimligen ha känt till publiceringen i veckopressen, t.ex. följetongen i Hammars översättning som kom som bok på Bonniers men också gick som följetong i Vecko-Revyn. Men det skulle kunna vara så att han inte *ville* nämna detta, dels för att veckopressen vid den tiden ansågs vara en "kulturfara" bland det litterära etablissemanget, dels för att det skulle förringa insatserna av bokförlaget Bonniers. Man kan ju också undra över om han såg publiceringen i Vecko-Revyn som ett hot mot bokförsäljningen eller som ett sätt att väcka mer uppmärksamhet och öka bokförsäljningen?

Birgitta Hammar var ju aktiv inom WS. Jag vet inte om det finns några spår någonstans av att hon omnämnt publiceringar av sina översättningar i pressen. HON måste ju ha vetat. Antagligen har hon aldrig berört detta, utom möjligen mellan skål och vägg med någon medlem. VARFÖR har Birgitta Hammar aldrig tagit upp detta? Kan det vara samma

Jag undrar om vi nuförtiden inser att denna publicering var SKAMBELAGD för seriösa publicister!/? Det finns ju en del bevarade debattartiklar om " den kolorerade veckopressen" som är ganska skrämmande läsning, skrivna av självutnämnda "kulturpoliser", som var uppburna av en kulturelit och ojade sig över att "den kolorerade veckopressen" förledde folket, och visade ett stort förakt för allt "folkligt". Detta synsätt fanns kanske i ryggmärgen hos både Hammar och Svensson? I böckerna var han en riktig författare, om än humorist, i veckopressen "bara" en populär underhållare. Detta kan också kanske vara värt att titta lite mer på?

En hypotes till: Jag tror att ett annat viktigt skäl till att man betonat böckerna är att de är fysiska bevarade artefakter. De har funnits kvar hemma i bokhyllorna. Man har kunnat återkomma till dem och läsa om dem flera gånger och låna ut dem till andra. Tidningarna och tidskrifterna var däremot "färskvaror" som inte sparades. Visserligen trycktes följetongerna i dagspressen på ett sådant sätt att prenumeranter kunde klippa ut dem och själva binda in dem till böcker. Lars-Erik Nygren ("Följetonger i några svenska dagstidningar" 2012) vet att ytterst få sådana "privatband" finns bevarade. Varför skulle man lägga ner stort arbete på sådant jobb, när man kunde vänta sig att det ganska snart utkom en prydlig bok med bättre papper och tryck? Novellernas redigering i tidskrifterna var sådan att enda möjligheten att spara dem var i stort sett att spara hela tidningar. Men tidningar och tidskrifter var slit och släng varor även om det ofta var många personer som läste dem innan de var sönderlästa. En del läsare kanske hoppades att novellen skulle komma i en bok? Att många av novellerna sedan aldrig utkom i bokform kunde man knappast veta.

Det finns många intressanta uppgifter kvar, både att leta flera publiceringar, att söka fakta om tidningarnas/tidskrifternas spridning och att analysera och dra slutsatser från fynden om detta skeende.